

Politiska mål, övergripande verksamhetsbeskrivning

Mål

Kommunövergripande

- Överförmyndarens tillsyn ska utifrån Föräldrabalkens föreskrifter tillgodose kommuninnevärnans behov av rättssäkerhet och god service.

Övriga mål

- Överförmyndarens tillsyn ska ge garanti mot rättsförluster för personer som inte själva kan ta tillvara sin rätt, förvalta sin egendom och i vissa fall sörja för sin person.
- Gode män och förvaltare ska garanteras nödvändig utbildning och information kring frågor som berör deras verksamhetsområde.
- Förmyndare ska garanteras nödvändig information som rör den ekonomiska förvaltningen av underårigas tillgångar.

Överförmyndarens tillsyn

Verksamhetsbeskrivning

Överförmyndarens tillsyn omfattar:

- Tillsyn av **förmyndarskap/föräldraförvaltning**, med undantag för särskild förvaltning
- **God man** för myndiga – detta gäller personer som av olika skäl inte själva kan tillvarata sina intressen. Den som har god man behåller sin rättsliga handlingsförmåga.
- **Förvaltare** – liknar godmanskapet med undantag från att den som får förvaltare förlorar sin rättsliga handlingsförmåga. Förvaltare får inte förordnas om det bedöms vara tillräckligt med god man.

Förmyndarskap/föräldraförvaltning

Reglerna i Föräldrabalken gäller föräldrars förvaltning av omyndigas tillgångar. Huvudregeln är att om föräldrarna är förmyndare så bestämmer de hur deras omyndiga barns tillgångar ska användas eller placeras, om inte Föräldrabalken eller annan författning säger något annat.

Den fria förvaltningen innebär att föräldrarna utan överförmyndarkontroll ska använda barnets tillgångar till "barnets bästa". Den ger dock inte föräldrarna någon möjlighet att låna barnets pengar till egna syften. Föräldrar förvaltar sina barns bankmedel under skadeståndsansvar. Det innebär att barnet kan kräva skadestånd av föräldrarna, om de allvarligt har misskött förvaltningen av tillgångarna. Föräldrarnas

fria förvaltning inskränks om värdet av den omyndiges tillgångar överskrider åtta basbelopp.

I dessa fall ska förmyndaren varje år lämna en redovisning till överförmyndaren. Överförmyndaren kan dock, i de fall det bedöms nödvändigt begära att föräldrarna ska redovisa sin förvaltning även om barnets tillgångar understiger åtta basbelopp. Överförmyndaren kan, oavsett hur stor förmögenheten är, begränsa föräldrarnas fria förvaltning genom att bestämma om spärr på bankmedel.

Om den omyndige/barnet har fått pengar genom arv, testamente eller försäkring och beloppet överstiger två basbelopp, ska den som utbetalar pengarna sätta in dem på ett spärrat konto hos bank. Därefter beslutar överförmyndaren i varje enskilt fall om fri förvaltning kan ske.

Överförmyndaren måste ge sitt tillstånd för att förmyndaren /föräldern ska kunna köpa eller sälja fast egendom, tomträtt eller bostadsrätt för barnets räkning. Om en förälder ska "företa en rättshandling med sitt barn" t ex köpa något av barnet eller sälja något till barnet, krävs att en god man företräder barnet.

Överförmyndaren anordnar god man för underåriga i samband med rättshandlingar enligt Föräldrabalken 11 kap § 2.

Även när andra "motstridiga intressen" uppstår mellan den omyndige och förmyndaren/föräldern, måste en god man anordnas, t ex vid bouppteckning efter en anhörig. Ansökan om god man lämnas till överförmyndaren.

Särskild förvaltning

Särskild förvaltning är undantagen överförmyndarens kontroll.

God man för myndiga

En god man fungerar som ställföreträdare för den som inte själv kan tillvarata sina intressen. Den som har god man kallas för "huvudman". Det kan finnas olika skäl till att en person behöver god man. I de flesta fall på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande. Behov av god man uppstår oftast när den sjuke inte kan tillvarata sina tillgångar, inte kan klara sin utgifter eller när det finns risk för att någon missbrukar den sjukes förtroende.

Det är tingsrätten som beslutar om anordnande av godmanskap enligt Föräldrabalken kap 11 § 4.

Vem kan ansöka om god man?

Ansökan till tingsrätten om god man får göras av huvudmannen själv samt av hans eller hennes make eller sambo, närmaste släktingar och av överförmyndaren. Som närmaste släktingar anses förutom make/maka, bröstarvingar, föräldrar och syskon.

Kurator, företrädare för kommunala organisationer såsom hemtjänst och kommundelsnämnd, bankpersonal eller mer avlägsna släktingar kan genom anmälan till överförmyndaren ta initiativ till att godmanskap anordnas men kan inte själva få godmansansökan prövad av tingsrätten.

Samtycke

Ansökan om god man grundas på samtycke av huvudmannen. Det innebär bland annat att huvudmannen skriftligen ska godkänna den god man som utses.

Läkarintyg

Om huvudmannen på grund av sjukdom inte kan höras eller ge sitt samtycke till att god man utses, fordras läkarintyg som styrker behovet av god man. Till läkarintyget bör en social utredning bifogas som bland annat talar om vem som är närmast anhörig.

Vad ska ansökan innehålla?

Ansökan bör innehålla följande uppgifter

”Jag anhåller om att god man anordnas för mig då jag på grund av ..... behöver hjälp att bevaka min rätt, förvalta min egendom och sörja för min person”

Namnsteckning

Adress

Om en namngiven person föreslås som god man ska personen bekräfta skriftligt att han/hon åtar sig uppdraget.

Ansökan om god man skickas till:

Överförmyndaren

Kalix kommun

952 81 Kalix

Vilka skyldigheter har en god man?

En god mans huvudsakliga uppgift är att vara ställföreträdare för huvudmannen. Detta gäller främst i ekonomiska och rättsliga frågor. Gode mannen ska se till att huvudmannen får den vård och tillsyn han/hon behöver och verka för huvudmannens bästa. Gode mannen ska se till att huvudmannens ekonomi handhas på bästa sätt genom trygg placering av tillgångarna och att huvudmannens pengar används för ”huvudmannens bästa”

Gode mannen ska bevaka huvudmannens rätt till olika samhällsförmåner t.ex. bostadsbidrag.

Vem betalar arvodet?

Överförmyndaren beslutar om huvudmannen eller kommunen ska betala arvodet till gode mannen. Beslutet beror på huvudmannens betalningsförmåga.

Förvaltare

För förvaltare gäller i stort sett samma regler som för god man. Förvaltare får inte anordnas om det visar sig vara tillräckligt att god man tillsätts. Den som får förvaltare förlorar bestämmanderätten över det som omfattas av förvaltarskapet, men behåller i övrigt sin rättsliga handlingsförmåga.

Av läkarintyg eller annan utredning ska framgå att huvudmannen på grund av sitt hälsotillstånd inte kan vårda sig och sin egendom. Även om dessa förutsättningar

finns, får inte förvaltare anordnas om det visar sig vara tillräckligt att god man anordnas eller att huvudmannens behov kan tillgodoses på annat sätt.

Frågor om förvaltarskap handläggs av överförmyndaren och domstol enligt i stort sett samma mönster som vid anordnande av god man. En grundförutsättning är att den det gäller har ett hjälpbehov av samma slag som vid godmanskap, men att det inte anses tillräckligt att god man utses. När ett ärende om förvaltarskap ska prövas, gäller som huvudregel att huvudmannen om möjligt ska höras muntligt i tingsrätten. Läkarintyg ska uppvisas. Om det inte är uppenbart obehövt, ska yttrande inhämtas från make eller maka, närmaste släktingar, överförmyndaren och socialnämnden.

För förvaltarens redovisningsskyldighet till överförmyndaren gäller samma krav som för god man.

Vem vänder man sig till?

Överförmyndaren

Postadress

Överförmyndare Ritva Persson
Kalix kommun
952 81 Kalix

ritva.persson@kommun.kalix.se
0923-650 74

Besöksadress:
Kommunförvaltningen
Nygatan 4
Kalix